

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS
DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Número 24 - segona època - Novembre 1999

PAPIERS

del secretariat

Una alternativa o l'alternativa?

Llegim la realitat amb una mirada pedagògica.

Que senzill que és fer volar coloms per la teoria pedagògica i enlairar-se en la utopia! Si la conversa pren cos fora de l'escola o en una sobretaula d'amics un cap de setmana (que és parlar per parlar -tot i que se't fa evident el gruix de maldecaps compartits-) saps, del cert, que, acabada la conversa, la realitat és la que és i a cadascú li cou a la seva manera. Què en traiem de parlar tant, si a l'hora de la veritat cadascú s'ha de treure les castanyes del foc i es troba sol davant dels problemes de cada dia? Convé citar-los? Diversitat, rendiment, motivació, coneixements, hàbits, valors, correcció, preparació... Quantes i quantes coses podríem afegir i no acabaríem mai! Quan arribar a una conclusió que ajudi sigui una realitat, potser serà el moment de tornar a fer volar coloms! Els diaris també reflecteixen aquest neguit quan posen de manifest els resultats de les enquestes "Una encuesta a 460 profesoras de la ESO detecta la falta de recursos y las dificultades para atender a alumnos con capaci-

dades superiores". "Un 70% del profesorado dice que la atención a la diversidad es imposible hoy en la ESO" (Vanguardia 26 setembre 1999). Parlar d'alternativa és una oferta de dues coses o més, de les quals cal escollir l'una amb exclusió de l'altra (o de les altres) per tant, si només es manté el que es fa -que ja es veu que no soluciona- i no s'avança en res, no es millora i no s'intenta un fer diferent, no cal que parlem d'alternatives. Superar, a voltes, la comoditat del que s'ha fet sempre, i sempre de la mateixa manera, està en la coherència de la nostra institució que demana llegir la realitat, per respondre a les necessitats i trobar vies de transformació. Treballar més en equip, introduir metodologies diferents, parlar dels alumnes amb ulls pedagògics és alternativa?

parlem de:

- 2 **Entrevista.**
Montserrat Riera
- 3 **Un conte a propòsit de la metodologia.**
Marian Baqués
- 4 **Una eina matemàtica per a entrar al nou segle.**
Ricard Coma
- 5 **Alternatives a la classe magistral.**
E.P. de Mataró - E.P. de Nostra Senyora - E.P. de Granollers
- 9 **Una acció d'entre moltes.**
Eulàlia París

Mirar l'aprenent implica nous models d'intervenció

Parlem amb Montserrat Riera.

Montserrat Riera i Figueras és professora del Departament de Didàctica de la Llengua i la Literatura de la Universitat de Barcelona. Imparteix classes a la Facultat de Formació del Professorat. La seva línia de treball prioritària és la formació inicial i permanent del professorat de francès. Fa recerca sobre les creences i les representacions dels professors de llengües: què diuen i què fan a l'aula i entén que l'observació a l'aula és un instrument d'investigació i de formació.

Com fer classe no magistralment?

Parlar de classe no magistral és voler-ho fer d'una altra manera i implica: moure taules, posar-te d'acord amb els altres, mirar l'alumne, tolerar una mica de xivarri, fer una feina de preparació diferent i creure que s'aprèn.

Creure en què?

Una de les dificultats és que el professorat ens creuem que treballar així és bo. Hi ha una bona part de voluntat. Jo vull que els alumnes treballin en grups perquè hi ha un seguit d'aprenentatges que s'afavoreixen així i no d'una altra manera. Estàs ensenyant que s'acostin un a l'altre, que s'escoltin, que comparteixin una idea, que arribin a una conclusió, a un esquema... Que arribin a elaborar-ne un, déu n'hi do el difícil que és! Però hi has de creure.

És necessari de fer les coses diferent?

Mira, si vols una classe on hi hagi interacció amb els alumnes has d'organitzar unes maneres diferents de fer. Però ha de ser fàcil perquè si per fer un debat o una classe de diàleg has de moure els mobles i aguantar les queixes de companys o del bidell com em passa a mi... un dia ho faràs, dos també, però al final diràs: que ho faci un altre!

Fent-ho d'aquesta manera, els procediments són contingut?

Jo crec que sí. Cal dir, també, que els resul-

tats no són immediats i que el professor veu més aviat els resultats treballant d'una altra manera. Per treballar així has de tenir molt clar què vols que els alumnes aprenguin.

Treballar així és lent. No s'acaben els programes.

És veritat. Però es pot combinar perfectament la classe magistral, la classe en petits grups i el treball individual. Als cursos superiors es fa difícil de tolerar aquesta lentitud: les avaluacions, les PAUU, la pressió del futur professional, la pròpia societat... El gran repte és trencar aquesta inèrcia i anar introduint un fer nou i diferent. Però, per què desacostumem l'alumnat que ja ve assajat en aquestes destreses des de la infantil i la primària? És difícil de convèncer-nos que assolir aquestes destreses és orientar-los professionalment?

Els ensenyants, cap a on hem de mirar?

Jo crec que el que se'ns demana des de la reforma i des de la mateixa societat és que hem de centrar-nos en l'aprenent i fer-ho ens fa canviar el model d'intervenció i ens fa entendre diferent la interacció aprenent-mestre i aprenent-aprenent. Afavorir que participin en la gestió de la classe i en el propi aprenentatge fa que siguin més conscients del treball que fan. Si dono un text perquè es treballi individualment és una cosa, si el mateix text el proposo perquè es discuteixi, n'és una altra.

I els alumnes, creuen que aprenen?

Sempre demano l'opinió dels alumnes sobre què aprenen i com aprenen. Recordo que una vegada van dir que havien après sense que aprengueren els fos feixuc i que no s'havien sentit cohibits ni amb por a fer el ridícul quan feien errors. Per a mi això és molt important.

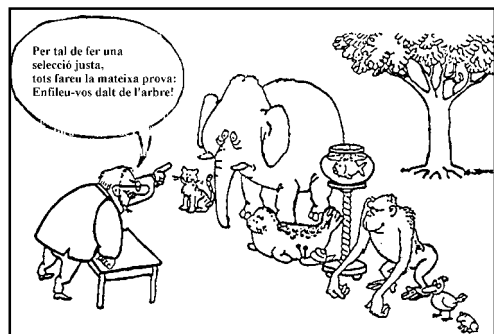

Un conte a propòsit de la metodologia

Molta diversitat i un sol currículum?

Vet aquí que una vegada els animals anaven a l'escola. El currículum per a tots ells consistia a córrer, enfilarse, volar i nedar.

L'ànec era bo nedant, de fet ho feia millor que el seu mestre. A la teoria de les classes de córrer no anava malament, però quan havia de practicar era una desgràcia. Es quedava a l'escola a recuperar quan tothom anava a casa, fins i tot li feien substituir la

classe de natació per la de córrer. Així ho va fer fins que en natació, es va convertir en un alumne normal. Una normalitat que no inquietava ningú, ningú llevat de l'ànec, és clar.

L'àguila era considerada una alumna problemàtica. A la classe d'enfilada, quan s'havia de pujar als arbres, venia tots els altres animals, tot i que es valia de sistemes contundents. Fou castigada per això.

El conill era el primer de la classe, quan de córrer es tractava. Però a l'assignatura de natació va tenir un atac de nervis a l'aula i va haver d'abandonar l'escola. Mai més no va fer res.

L'esquirol era un alumne avantatjat quan d'enfilarse es tractava, però el seu mestre va fer-li començar les lliçons de vol des de terra per comptes de fer-ho des de dalt de l'arbre. D'aquesta manera va desenvolupar una gran rigidesa muscular a causa de l'excés d'exercici. En acabar va treure un aprovat justet en enfilada i un insuficient en les altres assignatures.

El talp va començar a molestar quan les autoritats pertinents van refusar d'afegir l'assignatura d'excavar en el currículum. El van expulsar de l'escola.

Al final del curs, una anguila anormal que nedava bé i sabia córrer, enfilarse i volar una miqueta fou la primera de la classe.

Un conte, com tota metàfora de la vida, pot tenir moltes lectures. Fem-ne una: **Tot-hom és com és.**

L'important és que nois i noies aprenguin. I que aprenguin bé. Per a un bon aprenentatge, cal una bona metodologia. Quin mètode? No podem parlar només d'un mètode que sigui bo. Calen uns quants principis metodològics clars per dur a terme una bona intervenció educativa.

Sigui'ns permès de comentar-ne un: la capacitat de posar-se dins la pell de l'aprenent, o de tenir present la manera d'aprendre de cada noi o noia que ens ha estat confiat. Perquè el mestre o la mestra ho té força mal parat, si no comunica amb un mínim d'empatia.

Cada aprenent és un estil. Tots percebem i coneixem al nostre aire; tenim idees i pensem diferentment; sentim i formem valors d'acord amb el nostre tarannà, actuem amb

un segell característic. I això, tots. Sortosament!

A l'escola, contemplem aquesta diferència? Què en sabem dels estils cognitius? Hi ha metodologies que els tenen presents, les coneixem? A casa nostra n'hi ha experiències. Pregunteu-ho, sinó, als companys que diversifiquen el seu treball a l'aula per atendre millor els estils cognitius, o als qui treballen un ampli ventall de recursos expressius; i encara podríem continuar explicant petites revolucions silencioses a moltes aules. M'agradaria poder divulgar l'esforç de molts companys i companyes que, després d'anys de ser al peu del canó, fan l'esforç de ser creatius, de formar-se, d'anar-se adaptant a noves tecnologies, de llegir, d'estudiar.

No. No ens passarà com al mestre del conte.

Marian Baqués i Trenchs

Un bon començament porta a un bon final

Allà on n'hi ha hagut, sempre en queda.

Sant Josep de Calassanç vist pels infants.

«Per l'albada
s'endevina el dia que farà,
i per un bon començament
es pot preveure un bon final.
El transcurs de la vida
depèn de l'educació
rebuda en la infància:
mai no perd la seva bona aroma,
igual com passa amb un recipient
que ha guardat un bon licor.»

St. Josep de Calassanç

Fragment del memorial al Cardenal Tonti, 1621

Una eina matemàtica per entrar al nou segle

Una manera diferent de fer el mateix.

Vegeu com un ingredient nou ens canvia el brou.

Un calendari és un sistema de distribució del temps en grups originats per les llunacions (mesos), les fases de la lluna (setmanes) i el moviment aparent del sol (els anys), prenent com a unitat base el dia (moviment diürn aparent del sol).

D'entre els calendaris, el gregorià és el més conegut. Però, en coneixeu d'altres? Sabíeu que n'hi ha força més? El lunar, el solar, el romà, l'asteca, el musulmà, el julià, el litúrgic, l'escolar, el laboral, el calendari del pagès... per citar-ne uns quants. A tota aquesta llista, però, volem afegir-vos-en un de nou: **el calendari matemà-**

tic. Sí, sí, el calendari matemàtic. Què és això? –deveu estar pensant–. Doncs un calendari publicat per l'editorial Cruïlla, on es planteja una activitat diària per treballar les matemàtiques a l'ESO amb el grup-classe, per compartir la resolució d'un problema. És una forma que nois i noies participin en la solució, més que de la solució; és una manera de fer-ho diferent.

Si a més som capaços d'establir grups heterogenis de treball, on s'atorga una responsabilitat compartida, per a un aprenentatge compartit, estem ajudant a fomentar el treball cooperatiu. O és que les "mates" no es poden aprendre cooperativament? Tot allò que no es dóna, ja sabeu que s'acaba perdent.

Alternatives a la classe magistral

alternatives

La diversitat al servei de la diversitat.

DE LA CLASSE MAGISTRAL A L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

Emma Jódar - Escola Pia de Mataró

Des dels seus inicis l'escola va ésser creada per homogeneïtzar, per transmetre models socials definits, per adaptar els nens a un model social dominant. Però avui s'exigeix a l'escola que avanci cap a la cultura de la diversitat, que visqui les diferències com una riquesa i no com un obstacle. És per això que ja no podem parlar de la classe magistral com a base de l'aprenentatge dels nostres alumnes, tenim la necessitat d'utilitzar models que atenguin la diversitat de l'alumnat i que siguin determinants en la intervenció pedagògica.

Actualment, la classe magistral on el protagonista és bàsicament el mestre, queda fora de lloc davant de les noves intencions educatives. L'eix d'aquestes intencions és l'alumne com a protagonista del seu aprenentatge i l'atenció a la diversitat de l'alumnat. El paper del mestre és ara un altre: és un dinamitzador, motivador, la seva actitud és d'ajuda, d'observació, de disponibilitat, de reconduir situacions... Ara el protagonista és l'alumne. Així, doncs, quan parlem d'activitats i metodologies que afavoreixen un aprenentatge on el paper principal el té l'alumne, parlem d'observació, d'experimentació, de participació, d'organització, de manipulació, de creació,... per part de cada nen i nena.

Assumir aquesta diversitat a l'escola no és gens fàcil, tampoc ho és en altres àmbits de la vida personal i social: família, organitzacions recreatives, culturals, religioses o polítiques.

Això és degut, en gran mesura, a la comoditat davant de tot allò que resulta familiar (la classe magistral) contraposat a la por a quelcom desconegut (metodologies i activitats que afavoreixen el tractament de la diversitat). Atendre la diversitat suposa més implicació personal davant de cadascun dels individus. Els dubtes que tenim entorn del manteniment o descens

de nivells acadèmics se situaria dins d'aquest àmbit.

L'ensenyança generalitzada, la classe magistral, no és una resposta en si mateixa, ni suficient, ni adient als problemes que presenta la diversitat de l'alumnat.

Fins fa poc, la pedagogia i la psicologia s'especialitzaven en l'estudi de característiques comunes entre persones i grups: estudi dels estadis evolutius, Piaget etc. Ara ha arribat el moment d'interessar-nos per l'evolució de cada persona en raó de les característiques personals, de la seva història i de la vivència dels fets als quals s'ha d'enfrontar.

La noció de diversitat no és nova, Pestalotzi ens en parla al segle XVIII, i tots hem sentit parlar de l'escola unitària. Però si s'ha posat d'actualitat, fonamentalment ha estat degut als canvis polítics democràtics. L'escola actual, per tant, ha d'assumir i treballar per a poder atendre la diversitat per moltes raons:

- Una realitat complexa amb una gran diversitat social, religiosa, ideològica, lingüística i cultural degut als moviments migratoris produïts per la internacionalització de la informació i de l'economia.
- L'educació en la diversitat afavoreix la formació de la convivència, d'un esperit crític i la capacitat de la descentració per entendre l'altre.

alternatives

Podem educar el pluralisme acceptant només grups d'iguals? Es poden entendre les diferències si l'escola els classifica en situacions marginals?

- Ens dóna la possibilitat d'utilitzar procediments d'aprenentatge diferents que enriqueixen a tots.

Això comporta fer canvis profunds en tota la institució escolar i en el pensament col·lectiu de tot el professorat. Suposa, a més, canviar la concepció diària de l'activitat escolar, fins a fer-la capaç d'aconseguir que tots els alumnes treballin i aprenguin a partir de les seves possibilitats.

L'objectiu no és que tots aprenguin igual, això és impossible. L'objectiu és que tots puguin treballar reflexivament i construir el pensament. Que ningú no s'avorreixi, que ningú no se senti fracassat ni marginat.

El primer pas és el de treballar en activitats significatives, activitats motivadores i funcionals, treball en grups reduïts,... Avaluació formativa i personalitzada. Tots aquests són ingredients bàsics.

La diversitat entre els alumnes és enorme i pot acabar en desigualtat d'oportunitats, moltes vegades definitives, si no fem accions positives per igualar les oportunitats de tots els alumnes en l'accés a la cultura. L'escola, pot compensar en part aquestes diferències o no, depèn del que fem. Però... alerta, amb el sentit d'omnipotència!

UN CURS DE RELIGIÓ A LA MEDIATECA

Jordi Cabanes - E.P. Nostra Senyora

L'equip de mediateca de la nostra escola, en col·laboració amb el departament de religió, vam viure l'any passat una experiència que pensem que val la pena de compartir amb vosaltres. La Història de l'Església és un aspecte d'una matèria sempre difícil de motivar, però si coincideix amb les tribulacions del darrer 2n de BUP, la cosa encara es complica més.

Per això ens vam proposar un canvi radical, una mena de fugida endavant que comportava un cert risc, però que, alhora, va tenir aspectes molt positius: vam decidir substituir, a partir del mes de desembre, **totes** les classes magistrals del curs per una recerca estructurada a la mediateca. L'ambició del projecte, per tant, era notable.

L'esquema que vam fer servir era molt simple: dividir el programa en tants temes com grups de treball poguéssim fer i encomanar a cada grup una recerca documental que els permetés d'elaborar uns apunts per als seus companys, de tal manera que tothom estudiés a partir d'uns apunts preparats, no pas pel professor sinó pels mateixos alumnes.

La responsabilitat de la presentació dels continguts, per tant, requeia en tots els alumnes solidàriament, i no fer la feina perjudicava no sols l'individu sinó que podia afectar tots els altres companys. Els alumnes a més de ser protagonistes dels seu aprenentatge ho eren també dels dels companys. Aquest poderós estímul, és clar, va afectar desigualment les consciències i no tots els treballs tenien el mateix nivell. Ara bé, en el moment de fer balanç, vam poder veure que havíem aconseguit motivar més **tots** els alumnes: els qui haurien treballat igualment, ho van fer més a gust i aprofitant molt més el temps. Els altres, també; ja que l'efecte combinat de la pressió dels companys i l'interès de la recerca els va estimular més que no la tradicional classe magistral.

Si us volem explicar aquesta experiència és perquè creiem que il·lustra perfectament quina ha de ser la intenció del docent: mirar d'adaptar-se a les noves preocupacions i necessitats formals i motivacionals dels alumnes per arribar al que, com sempre, és l'objectiu de tot educador: transmetre allò que val la pena de saber.

ESQUEMA DEL TREBALL PROPOSAT		
Plantejament	Exemple	
1r Agrupar els alumnes en equips de treball per grup-classe.	6 equips per grup-classe	
2n Organitzar el programa en tants temes com equips treball, seguint sempre una estructura interna semblant: – Arguments principals i secundaris – Personatges-guia	Religió de 2on de BUP (3 exemples)	
	ARGUMENTS PRINCIPALS ALTRES I PERSONATGES	
	– L'imperi cristià: de Constantí a la caiguda d'Occident (313-476) – Els concilis ecumènics – Les primeres heregies	Desenvolupament i fixació de la doctrina St. AGUSTÍ
	– L'església bizantina (V-VIII) – Carlemany – El Cisma d'Occident	Política i religió Cesaropapisme St. GREGORI
3r Elaborar els apunts d'un «tema 0» que els serveixi de guia, tot seguint un model fixat prèviament.	Tema 0: «La difusió del cristianisme a l'Imperi Romà» (7 pàgines)	
	Esquema obligatori de treball: 1. Introducció 2. Bibliografia essencial 3. Cronologia del període 4. Cartografia bàsica 5. Els personatges clau 6. Desenvolupament del tema 7. Esquema dels desenvolupaments 8. Glossari de termes específics	
4t Realitzar la recerca documental a la mediateca, preparada pel professor i en col·laboració amb el mediatecari.	Com que són moltes setmanes, és un moment en què cal estar molt a sobre dels alumnes. Cal que se sentin ben acompanyats però també controlats.	
5è Exposició oral de cada equip als companys dels apunts elaborats. Entrega dels apunts al professor, que si estan correctes, en fa fotocòpies per als altres alumnes.	És un moment en què, al principi, se'ls fa una mica muntanya amunt, però que, en canvi, els motiva molt.	
6è Avaluació dels coneixements adquirits. Naturalment, si no els avaluem amb una prova objectiva difícilment podem valorar si, a més d'augmentar la motivació, també podem millorar l'aprenentatge.	En el nostre cas van realitzar un examen teòric que valia un percentatge de la nota global, inferior, però, al valor de la nota del treball i dels procediments demostrats a la mediateca.	

**PGS,
UNA IMMERSIÓ PROFESSIONAL**

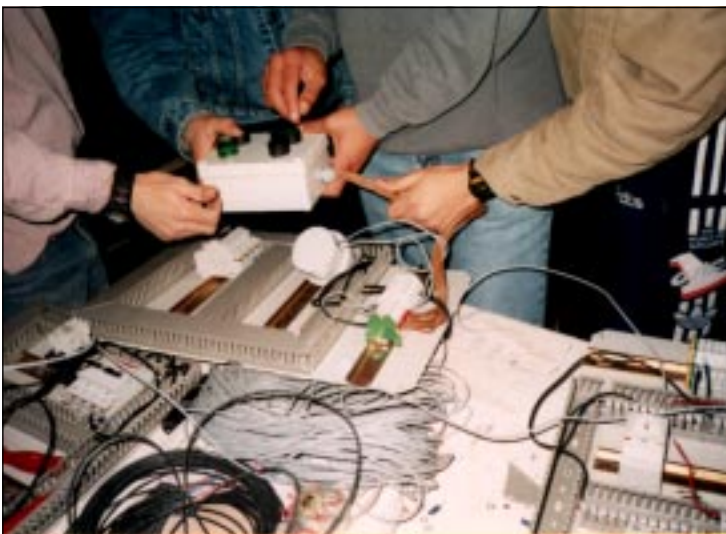
Marc Arenas – Escola Pia Granollers

El propassat setembre, a l'escola, hem engegat la primera edició del Programa de Garantia Social dedicat a l'electricitat. La distribució del programa va ser paral·lela a la pròpia d'un curs acadèmic; es va dividir en tres parts diferenciades que corresponien als trimestres escolars habituals.

La primera, la vam dedicar a realitzar la formació pròpiament professionalitzadora amb un objectiu principal i primordial: dotar els alumnes de capacitats professionals pràctiques en la realització d'un treball concret en el camp de l'electricitat. D'acord amb aquest objectiu, i tenint en compte que els alumnes provenen d'etapes no massa reeixides en els seus estudis, calia un esforç d'imaginació en les dinàmiques de classe per tant, vam establir una

alternatives

metodologia eminentment pràctica. Una primera acció va ser la de contractar dos lampistes professionals perquè impartissin les classes intentant que s'establís una complicitat alumne-professor de caire més personal. Vam evitar, en tot moment, les classes magistrals que tan poc ajuden a aquest alumnat. Volíem que, a través de la metodologia, l'alumnat arribés a un aprenentatge autònom i aplicable a situacions reals per tant, hem afavorit, sempre, la pràctica per sobre de la teoria. El fet de tenir només 15 alumnes en el curs facilita que aquesta dinàmica i fa que ens sigui notablement aprofitable.

Tenint sempre presents els objectius inicialment proposats, hi havia la prioritat de disposar de les instal·lacions necessàries per poder donar aquest tipus de formació. Així doncs, l'escola es posa en contacte amb diferents institucions socials benèfiques per trobar col·laboracions i poder fer actuacions realment professionalitzadores. Sortosament, la institució XIPRER, centre d'acolliment per a persones amb pocs recursos i associada a Càrites, ens oferí la possibilitat d'acondicionar elèctricament una casa recentment adquirida i que volien preparar com a dormitori per a diverses famílies. Posàrem fil a l'agulla i aconseguírem, així, que els alumnes treballassin en situacions reals, solucionant i arreglant els principals problemes que comportava l'habitatge, sempre amb la supervisió dels dos professors que tutelaven l'activitat. Aconseguírem llavors, una adaptació plena dels continguts del curs a unes situacions d'aprenentatge dinàmiques i que, alhora, potenciaven l'autonomia i l'autoestima dels alumnes.

La valoració que fem d'aquesta primera part del curs és, doncs, absolutament positiva i encomiàstica, que emfatitza la importància que té de treballar en situacions reals, justament les que es trobaran en un futur laboral proper. Hom creu que cal seguir per aquests indrets formatius i fer que siguin habituals.

què podem llegir?

- Albericio, J.J. *Educación en la diversidad*. Col. Nueva Escuela. Ed. Bruño. Madrid, 1991.
- Gallifa, J. i altres. *Perspectives metodològiques sobre processos d'aprenentatge*. Ed. Raima. Barcelona, 1993.
- Guitart, R. *Jugar i divertir-se tothom. Recull de jocs no competitiu*. Biblioteca de Guix. Ed. Graó. Barcelona, 1998.
- Martínez, À. i altres. *Viure la democràcia a l'escola. Eines per intervenir a l'aula i al centre*. Biblioteca de Guix. Ed. Graó. Barcelona, 1999.
- Ovejero, A. *Aprendizaje cooperativo en el aula: una alternativa a la educación tradicional*. PPU 1994.
- Diversos autors. *Estrategias de lectura*. Aula de Innovación Educativa, n 59. Ed. Graó.

El proper número anirà dedicat a «AVALUACIÓ».

Una acció d'entre moltes

per millorar

Els grups de projecte.

- De què em parles, ara?
- Un grup de projecte interescolar a l'Equip de Gestió?

Aquests grups, anomenats *grups de projecte*, estan formats per docents de totes les nostres escoles, que venen a desenvolupar un treball de reflexió entorn d'un tema o d'un aspecte educatiu. Això ens ha d'ajudar a avançar en la nostra tasca amb els nois i noies que cada dia omplen les nostres escoles. Els participants en aquests grups tenen l'encàrrec de transferir i difondre, a la pròpia escola, les propostes i experiències treballades.

UN PRIVILEGI

D'entrada, participar en un *grup de projecte* no deixa de ser una mica feixuc, pel que vol dir d'esforç i d'adaptació a una situació nova de treball i de fer feina seriosament (s'està físicament al nus de la Institució i no s'hi val a badar!), i sovint la poca il·lusió inicial és força evident. Posar-se a treballar després de tota la jornada amb gent que no coneixes, ritmes de treball diferents, realitats geogràfiques i escolars força diverses... demana uns primers instants de prendre posicions. Ben aviat, es descobreix que l'entorn és distès, i els possibles fantasmes institucionals desapareixen, per omplir les taules de treball, d'opinions, d'idees, de bibliografia, de xerrades amb experts i de berenar! El sentit i la utilitat de la feina pren cos i el millor és descobrir l'impressionant potencial professional i humà que configura les nostres escoles i el nostre col·lectiu.

UNA EXPERIÈNCIA COOPERATIVA

Cadascú arriba al grup amb el seu gruix d'experiències, i, també, cal dir-ho, tots una mica cansats de viure els eters problemes –gairebé irresolubles– d'aula: diversitat, dispersió, desmotivació, poc esforç, sol·ledat del docent...; la llista, inacabable, és un foc creuat mentre, a poc a poc, va surant la il·lusió d'un fer diferent i d'idees compartides que conviden a experimentar

allò que m'han dit que va bé. Provatures i assaigs que volem miraculosos.

Però, sense saber-ho, en els *grups de projecte* hi ha tots els ingredients cooperatius. L'esforç de cadascú esdevé indispensable per obtenir l'èxit, perquè cada membre del grup té una contribució única per al conjunt, en recursos i en el rol que desenvolupa. El compromís i la responsabilitat individual són requisits per assolir els objectius del grup. D'altra banda, es posen en joc les habilitats interpersonals i de petit grup que, en el cas dels adults, també s'han d'exercitar i d'enfortir. Tot plegat, acompanyat d'una valoració regular i freqüent que, sens dubte, és font de millora.

UN OBJECTIU COMÚ

Cada *grup de projecte* té l'objectiu de crear una eina de treball útil, fruit de l'estudi fet en directe des de l'aula i per a l'aula. Però, cal fer evident que tots els grups comparteixen l'objectiu d'oferir a tot el col·lectiu el resultat de la seva reflexió, coherent als projectes de les escoles i a les polítiques de l'Assemblea.

El resultat n'és un material pensat des de la innovació, des de les metodologies i amb criteris d'avaluació. Buscant la màxima interacció de tots –docents i alumnes–, i fent que, des de la pedagogia, es pugui llegir la realitat que envolta l'alumnat, per pautar i referenciar l'acció didàctica i pedagògica.

QUINS GRUPS DE PROJECTE?

Una cinquantena de persones de moltes de les nostres escoles, repartides en set grups diferents: *treball cooperatiu, orientació professional, autoaprenentatge, recursos informàtics a l'àrea de llengua, mètode de recerca documental, cultura religiosa a l'ESO i materials per a l'acció tutorial*, es reuneixen quinzenalment per oferir, a tot el col·lectiu, la seva reflexió, el seu estudi i eines didàctiques i útils per a la nostra pràctica educativa, perquè tot plegat sigui una veritable alternativa.

Eulàlia París

Noticiari breu

BALMES

INTERVENCIÓ A LA INAUGURACIÓ DEL GRAN TEATRE DEL LICEU

El passat 7 d'octubre el Cor Infantil de l'escola ha participat en la inauguració del reconstruït Gran Teatre del Liceu de Barcelona, interpretant el cor de nens de l'òpera Turandot de Puccini.

Aquest Cor neix el curs 1942-43 amb el nom d'Escolania Mare de Déu de Montserrat, fundada per dos escolapis, el P. Magí Valls i el P. Joan Canet.

Al llarg de la seva història, el Cor Infantil ha interpretat peces del més variat repertori, tant lúrgic com profà. Ha participat en moltes de Trobades de Pueri Cantores, tant a nivell estatal com europeu. Ha cantat al Palau de la Música Catalana i a diversos indrets de l'estat.

L'any 1952, i sota la recomanació del mestre Pérez Moya, inicià la col·laboració amb el Gran Teatre del Liceu, cantant l'òpera Cecília de Refice, que va ésser estrena a l'estat espanyol. Col·laboració que, des d'aleshores ençà, s'ha mantingut.

CALELLA

PRESENCIA A LA FIRA DE CALELLA

En motiu de la XIX^a Fira de Calella i de l'Alt Maresme celebrada entre el 23 i 26 de setembre, l'escola de Calella ha donat a conèixer als visitants la seva proposta educativa i la de l'Escola Pia de Catalunya, en general.

Professorat i alumnat han estat a l'estand donant tota mena d'informació del que es fa a l'escola, així com presentant una idea més global, ja que també s'ha informat sobre els cursos reglats i no reglats que es realitzen a l'escola de Mataró i les possibilitats de cursar estudis a qualsevol de les divuit escoles repartides per Catalunya. Tríptics, explicacions, orientacions i llapis, molts llapis, han permès donar-nos a conèixer d'una manera més institucional a la comarca del Maresme.

SANT ANTONI

XAVIER MUÑOZ PREMI

ALS JOVES INVESTIGADORS 1999

En Xavier Muñoz, professor de secundària i responsable de l'àmbit de Seminaris, ha estat guardonat amb el Premi als Joves Investigadors 1999 per la Universitat de Barcelona, pel treball *A la recerca del fil d'Ariadna*: un estudi de la interacció conceptes previs-escola, en la visió anatòmica de l'aparell digestiu. És un treball basat en el procés d'audició interna dirigit per ell mateix, aquí a l'Escola, en el qual hi ha participat un bon nombre de docents i d'alumnes de diversos nivells tant de Primària com de Secundària.

GRANOLLERS

ELS DE PRIMER DE BATXILLERAT INICIEN EL SERVEI SOCIAL VOLUNTARI

Aquests dies alguns nois i algunes noies de primer de batxillerat comencen a fer el Servei Social Voluntari. Alguns faran reforç escolar amb nens i nenes fills d'immigrants, col·laborant amb Càrites. D'altres compartiran estones amb nens i nenes disminuïts psíquics, ajudant els mestres de Montserrat Montero. D'altres passaran estones en diferents institucions que treballen amb avis. Encara n'hi ha que han triat servir dinars en algun menjador Social, organitzar roba a Càrites o col·laborar en campanyes puntuals.

BONS NIVELLS D'INSERCIÓ EN EL CENTRE DE SIMULACIÓ D'EMPRESES

L'objectiu primordial de qualsevol curs de formació ocupacional és la inserció de la gent gran aturada. El centre de simulació d'empreses de l'escola l'està portant a terme amb força èxit: dels 38 alumnes que han passat pel curs, se n'han inserit 22, xifra que, tenint en compte el col·lectiu destinatari (majors de 25 anys), considerem molt positiva i encoratjadora.

ANEM A LA CUINA!

Aquest curs l'Equip Psicopedagògic de l'escola ha iniciat un Taller de Cuina. Aquest pretén ser un espai educatiu que ofereix als alumnes amb dificultats (d'aprenentatge, de llengua o emocions) treballar aspectes socials, personals i escolars.

S'han iniciat amb una metodologia essencialment activa, manipuladora i globalitzant, amb la intenció de treballar aspectes al màxim de funcionals i útils per la vida quotidiana d'aquests alumnes.

IGUALADA

DOS ALUMNES VIATGEN A TUNÍSSIA

La Berta Colom i l'Albert Albareda, alumnes de 1r de Batxillerat de l'escola, han estat seleccionats per la UNESCO per assistir, com a representants catalans, a un Festival de Cinema que anualment se celebra a Tuníssia per fomentar l'interès dels joves en aquest "art".

SITGES

CELEBRACIONS D'INICI DE CURS

Els primers dies d'octubre, després de les jornades de classe matinal, s'ha fet a tots els cursos celebracions específiques d'inici de curs, sota el lema *El nostre curs del 2000*. Des d'uns contes per als més petits fins a uns textos i uns elements de reflexió per als més grans; en tots els casos, s'ha volgut posar de manifest que estem en camí, que restem oberts a les aporta-

cions dels altres i que junts volem sentir-nos participants d'un projecte de creixement personal i de millora col·lectiva.

TERRASSA

AULES D'APRENENTATGE MÚLTIPLE

Aquest curs hem repensat i renovat els espais de l'escola amb una clara intenció pedagògica que justifica moltes de les modificacions fetes: una zona de treball com teníem amb taules, cadires i pissarra. Una zona per a guardar-hi el material de treball. Una altra en què la biblioteca ocupa un lloc preferent i presenta els llibres atractivament. El racó de matemàtiques, el de llengua, el de medi, l'ordinador amb programes educatius de qualsevol tipus...

Volem aules funcionals, que s'adaptin a les metodologies que estem utilitzant, que fomentin el treball en grup, el treball individual, l'autoaprenentatge, que tot es pugui fer servir i en qualsevol moment. Aquestes aules d'aprenentatge múltiple (AdAM), sigles amb què les anomenem, ja són una realitat als cursos de primer d'Educació Primària i, després d'un temps d'experimentació, les anirem estenent als altres cursos.

PLA DE FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

L'objectiu bàsic del pla és oferir als mestres i professors l'oportunitat de conèixer noves metodologies, recursos i eines que facilitin la seva tasca educativa, sempre pensant en la millora de la qualitat de l'ensenyament.

El programa de formació d'enguany es va iniciar amb un curs sobre projectes de treball, adreçat principalment a professors d'Educació Primària i a càrrec de la professora Maite Masses i Mestre, assessora de l'ICE de la Universitat de Barcelona per a les escoles i especialista en el tema de projectes. El curs es va iniciar amb una sessió destinada a tot el claustre del centre, on es van donar algunes premisses tècniques d'aquest concepte del saber i de l'aprenentatge. Posteriorment es van realitzar dues noves sessions destinades, aquesta vegada, al claustre de professors d'Educació Primària. Aquestes sessions de treball més pràctic continuaran durant els propers mesos.

D'altra banda, per al mes de gener hi ha programat un curs sobre eines per a la tutoria adreçat, principalment, als professors d'Ensenyament Secundari Obligatori i Batxillerats, a càrrec del psicòleg Luis González de Ribera, professor d'EADA.

VILANOVA

TEULADA REFETA

L'edifici de l'escola, que té quasi 125 anys, necessitava una actuació contundent en la

teulada del vessant sud. Des de finals d'agost s'ha realitzat una important obra de millora, consistent en l'extracció de la coberta anterior i la instal·lació d'una de nova. A més, això ha permès de recuperar el tipus de teula alacantina original i alguns elements decoratius molt semblants als primers. Ha estat una notable millora per un edifici que figura en el catàleg d'edificis municipals protegits. Tot i algunes incomoditats, es valora com a important i significativa aquesta remodelació.

INSTITUCIÓ

PREMI «TRINITAT CATASÚS»

PER UN ESCOLAPI

La nit del 24 de setembre, al saló "Padró" de Sitges, tingué lloc la segona Nit de Premis Sitges 1999. El premi «Trinitat Catasús» fou per al P. Francesc Carreró, escolapi català que treballa a l'Havana.

L'ESCAC ES TRASLLADARÀ

A TERRASSA EL 2001

A l'Ajuntament de Terrassa tingué lloc, el dia 8 d'octubre, la signatura d'un conveni entre l'entitat municipal "El vapor Universitari" i l'Escola Pia de Catalunya, la finalitat del qual és el trasllat a la zona universitària d'aquella ciutat de l'Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya (ESCAC), actualment radicada a l'Escola Pia de Sarrià. Es preveu que el nou edifici estarà disponible dintre d'un any.

ELS "BON DIA"

ARRIBEN AL CENTENARI

En Manel Bagunyà amb l'equip del CEP-1 han passat del centenar de "Bon Dia".

El "Bon Dia" va néixer amb la intenció d'ajudar els mestres amb un material que els facilités la realització de pregàries i celebracions.

Properament rebreu a les escoles l'índex de tots els números distribuïts per temes.

TRASPÀS

A la comunitat de Santa Eulàlia hi morí, el matí del dia 10 d'octubre, el P. Valeri Soldevila, als 88 anys fets. Fou un escolapi ben conegut i estimat en les escoles per on passà, com ara Sarrià, Vilanova, Moià, Balaguer i Balmes.

SERVEI CATALÀ DE COL·LOCACIÓ

El passat dimecres dia 20, vam dur a terme una «Formació sobre la gestió de l'oferta de treball», a través del servei públic d'ocupació del Departament de Treball. Aquesta acció formativa va tenir dues parts, al matí en els espais de la Delegació Territorial de Barcelona, i a la tarda en els locals de l'Equip de Gestió.

La típica i tòpica classe magistral

O el rau-rau de no trobar alternatives vàlides.

El professorat diu que no sol fer la típica classe magistral, segons unes enquestes a tot de docents recollides en un informe recent del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu català.

Però, afegeix el mateix informe, els docents consultats comenten que la classe magistral és un procediment bàsic i que aquestes solen ser molt dirigides, de manera que l'alumnat hi té molt poca participació; també es diu que promoure la participació activa de l'alumnat a les classes encara resulta violent tant per al professorat com per a l'alumnat.

El canvi necessari és, doncs, doble: de mètode i d'actitud, i l'un sense l'altre no tenen viabilitat. No ens podem quedar ni en els laments ni en les «caricatures» sobre la realitat. El veritable canvi, o passa per mètodes concrets –alternatius als actuals, adients en la pedagogia possible– o restarà en el discurs amb un desencís creixent.

I, per cert, quants mètodes didàctics –per a afavorir l'aprenentatge– coneixem? Potser és que la llista se'ns fa curta i la clàssica actuació docent dóna seguretat. Però, aleshores, es pot fer una classe magistral atenta a la diversitat de ritmes i de capacitats? I, on queda aquella màxima ja clàssica que allò que l'alumne/a pugui fer per ell/a mateix/a no ho ha de fer el/la docent?

Sort que ara, després de la reforma estructural, arribarà la reforma de debò! (O que Déu hi faci més que nosaltres. Amén).

Zum-zum

agenda

NOVEMBRE

- 4 • 1a. visita coordinadors secundària, a l'escola St. Gervasi de Mollet, de 10 a 1.
- 5 • Reunió zones pastoral, de 10 a 1.
- 8 • Reunió coordinadors pastoral, de 2/4 de 4 a 6.
- Reunió delegats alumnes, de 4 a 6.
- 9 • Reunió responsables informàtica, de 2/4 de 4 a 6.
- 10 • Formació directors pedagògics, de 10 a 1.
- 11 • Formació formadors PIRMI, tot el dia.
- CEP-1, de 4 a 6.
- Darrer dia presentació candidatures Estada al Senegal.
- 12 • Formació Caràcter Propi, a l'Espai XXI, de 10 a 1.
- 15 • CEP-2, de 4 a 6.
- 17 • Formació directors pedagògics, de 10 a 1.
- 18 • Reunió responsables FO i BT, de 4 a 6.
- 19 • Formació animadors pastoral, a l'Espai XXI, de 10 a 1.
- 22 • Reunió Consell Institucions, de 7 a 9 vespre.
- 25 • CEP-1, de 4 a 6.
- 26 • Caminada contra la pena de mort, a Caldes de Montbui.
- 27 • SANT JOSEP DE CALASSANÇ
Trobadra festiva personal porteria i serveis, migdia, a l'Escola Pia de Sarrià.
- 29 • CEP-2, de 4 a 6.

DESEMBRE

- 3 • Reunió zones pastoral, de 10 a 1.
- 9 • Reunió responsables MOSE, de 4 a 6.
- 16 • Formació administradors, de 10 a 1.30.
- 17 • Formació Caràcter Propi, a l'Espai XXI, de 10 a 1.
- 20 • CEP-2, de 4 a 6.
- 21 • Darrer dia 1r trimestre.

Si no es diu altrament, les activitats col·lectives es realitzaran als locals de l'Equip de Gestió.

La revista Papers és una publicació del

SECRETARIAT DE LES INSTITUCIONS ESCOLARS DE L'ESCOLA PIA DE CATALUNYA

Ronda de Sant Pau, 80 2n - 08001 BARCELONA
Tel.: 93 441 00 04 - Fax: 93 441 02 87
e-mail: escolapia@epcat.net - http://www.epcat.net

Consell de redacció:

Ricard Coma, Xavier Gilibert,
Carme Guàrdia, Manel Pagès i Eulàlia París.

Maquetació:

Carme Roig.

Coordinació:

Eulàlia París.

e-mail PAPERS: eparis@epcat.net

